

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kultuurikorralduse õppekava

Diana Tiits

ERIVAJADUSEGA INIMESTE LAULU- JA TANTSUPIDU 2022

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Eleri Helimets, BA (kultuurikorraldus), SA Ugala Teatri teenindusjuht

Kaasjuhendaja: Marko Lõhmus, kultuurikorralduse ja -poliitika nooremlektor

Viljandi 2023

Resümee

Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu 2022

Käesolev kultuurikorralduse eriala loov-praktiline lõputöö annab ülevaate erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupeo korraldusest. Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu on traditsiooniline füüsilise, vaimse või käitumusliku eripäraga inimestele suunatud tähtsündmus.

13. augustil 2022 Viljandi lauluväljakul toimus sündmus kolmeteistkümnnendat korda ning kandis pealkirja „Taaskohtumine“. Laulu- ja tantsupeost võttis osa 1371 inimest, koos saatjate ja pealtvaatajatega oli lauluväljakul ligikaudu 2000 inimest. Sündmuse eesmärk oli korraldada laulu- ja tantsupidu, kus oleks osalemine kättesaadav Eesti erivajadusega inimestele.

Sündmusel täitsin mina projektijuhi rolli. Minu ülesanneteks oli kogu projekti koordineerimine, meeskonna moodustamine ja juhtimine, rahastajate leidmine ja eelarve jälgimine, sisekommunikatsioon, laulu- ja tantsupeo kohapealse ettevalmistuse koordineerimine ning projekti järeltegevus, sh aruandlus.

Võtmesõnad: laulupidu, tantsupidu, erivajadus, sündmuskorraldus

Abstract

Song and Dance Festival for people with disabilities 2022

This creative-practical diploma thesis in cultural management program gives an overview of the organizing of the Song and Dance Festival for people with disabilities. It is a traditional event for people with physical, mental or behavioral disabilities. On August 13, 2022, the event was held for the thirteenth time at the Viljandi Song Festival Grounds under the title 'Reunion'. The Song and Dance Festival was attended by 1,371 people, with around 2,000 people at the event, including audience. The aim of the event was to organize a song and dance festival accessible to people with disabilities in Estonia. I played the role of project manager. I was responsible for coordinating the whole project, including setting up and managing the team, finding funders and monitoring the budget, communication management, coordinating the on-site preparation of the Song and Dance Festival, and the follow-up, including reporting.

Keywords: song festival, dance festival, disability, event management

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Organisatsiooni analüüs.....	5
1.1 Ülevaade organisatsioonist.....	5
1.2 Organisatsiooni struktuur ja kultuur	7
2. Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu	9
2.1 Sündmuse idee ja kirjeldus	9
2.2 Eesmärgid ja tulemused.....	10
2.3 Sündmuse sotsiaalmajanduslik mõju.....	12
3. Korraldusprotsess	14
3.1 Planeerimine	14
3.2 Meeskond	15
3.3 Eelarve ja rahastus.....	18
3.4 Riskianalüüs	20
4. Sündmuse analüüs ja refleksioon	21
Kokkuvõte	24
Kasutatud allikad.....	25
Lisa 1. AS Hoolekandeteenuste struktuur	27
Lisa 2. Peokava	28
Lisa 3. Tegevuskava	30
Lisa 4. Eelarve.....	31
Lisa 5. Riskianalüüs	32

Sissejuhatus

Kõigil peaksid olema võrdväärsed võimalused osaleda ühiskonnaelus ja kultuuris. See väide on miski, millesse olen uskunud alati, kuid mis sai minu jaoks veelgi suurema tähenduse 2022. aastal, kui korraldasin erivajadusega inimestele laulu- ja tantsupidu.

Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu on traditsiooniline füüsilise, vaimse või käitumusliku eripäraga inimestele suunatud tähtsündmus, mis toimub kord aastas osalejatele traditsiooniliselt armsaks saanud Viljandi lauluväljakul. XIII erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu leidis aset 13. augustil ning kandis nime „Taaskohtumine“. Taaskohtumisele pühendatud sündmusele tulid inimesed kohale nii mandrilt kui saartelt. Osalejaid oli kokku 1371 inimest 88 kollektiivist.

Sündmuse eestvedaja ning projekti põhiorganisatsioon on AS Hoolekandeteenused. Riigile kuuluva ettevõtte põhitegevuseks on hoolekandeteenuste osutamine psüühiliste erivajadustega inimestele. Eesti suurima teenusepakkujana selles valdkonnas, tegutseb organisatsioon erivajadustega inimeste eestkõnelejana ja töötab selle nimel, et vähendada vaimse tervise probleemidega seotud märgistamist.

Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupeo projektijuhiks olemine andis mulle võimaluse täita eesmärgi, mille ülikooli sisseastumisel endale seadsin – soov osaleda laulu- ja tantsupeo korraldusprotsessis. Veidi teises võtmes, kuid täidetud see sai. Protsess andis mulle üle-eestilise sündmuse korralduskogemuse ning oskuseid teha koostööd suurorganisatsiooniga.

Käesoleva lõputöö eesmärk on anda ülevaade projektijuhtimise kogemusest. Esimeses peatükis tutvustan ja analüüsin projekti põhiorganisatsiooni. Teises peatükis kirjeldan sündmuse sünnilugu, olemust ning vajalikkust. Kolmandas peatükis annan ülevaate korraldusprotsessist ning neljandas peatükis reflekteerin oma tööd projektijuhina, tuues välja nii õnnestumised kui õppetunnid.

1. Organisatsiooni analüüs

1.1 Ülevaade organisatsioonist

Organisatsiooni mõistel on erinevaid vaatenurki, kuid ühisteks nimetajateks on käsitlustel inimesed, koostöö, eesmärk ning struktuur. Ühised nimetajad võtab hästi kokku Raoul Üksvärav (2003), kelle käsitlus on järgnev: „Organisatsioon on kindla inimrühma ühiste eesmärkide taotlemiseks moodustatud ja terviklikult korraldatud ühendus.“

Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupeo eestvedaja ning projekti põhiorganisatsioon on AS Hoolekandeteenused (edaspidi HKT). Põhiorganisatsiooni all mõistetakse organisatsiooni, mille sees projekti läbi viiakse (Lees, 2007). Hoolekandeteenused on 2007. aastal asutatud ettevõtte, mille peamiseks tegevusalaks on täisealiste psüühiliste erivajadustega inimestele hoolekandeabi osutamine. Organisatsiooni alla kuulub üle Eesti ligikaudu 1800 klienti ning 900 töötajat. (Üldinfo, s.a.)

Ettevõtte on kindlad eesmärgid, mida nad taotlevad ja mis muudavad nende tegevuse vajalikuks. Vastasel juhul puuduks neil tegutsemise põhjus (Üksvärav, lk 55). Hoolekandeteenused on oma kodulehel välja toonud eripärase eesmärgi: „Meie eesmärk on luua aastaks 2023 kogukondadesse 1000 kaasaegset teenusekohta, kus klientidele osutatav teenus toimib täielikult taastumispõhimõttel“. Eripärane eesmärk on oma olemuselt organisatsiooni lühiajaline eesmärk, mis on kindlal viisil esitatud toimuva suunamiseks (Üksvärav, lk 58). Eesti suurima teenusepakkujana tegutseb organisatsioon ka erivajadustega inimeste eeskõnelejana ja töötab selle nimel, et vähendada vaimse tervise probleemidega seotud märgistamist.

Eripärase eesmärgi kõrval on võimalik jaotada veel üldisi eesmärke. Üldine eesmärk on pikaajaline ja laialdane eesmärk, mille saavutamine on organisatsiooni peamine siht (Üksvärav, lk 58). Hoolekandeteenused asutati eesmärgiga koondada üle Eesti tegutsevate erihooldekodude juhtimine ja haldamine ühe katuse alla ning tõsta seeläbi pakkuva teenuse kvaliteeti. Kõrge tasemega teenuse pakkumine psüühilise erivajadusega inimestele on ettevõtte üldine eesmärk siiani.

Hoolekandeteenuste missiooniks on anda erivajadusega inimestele vahendid, mis võimaldavad neil täiel määral osaleda kogukonna elus (Eesmärgid ja väärtused, s.a.). Kliente abistavad tegevusjuhendajad, kes suunavad ja toetavad kogukonnas elamist ja töötamist. Tegevusjuhendaja aitab erivajadusega inimesel igapäevaselt hakkama saada tegevustega, nagu näiteks söögitegemine, vaba aja sisustamine, töö leidmine, töö hoidmine jpm. (Lillemäe, 2017).

Pikaajaliste plaanide kõrval on hädavajalik omada ettekujutust ehk visiooni organisatsiooni tulevikust (Üksvärav, 2003). Hoolekandeteenuste visioon (vt joonis 1) on kodulehel järgnev: „oleme aastaks 2028 üle-eestilise haardega erihoolekandeteenuse osutaja, kes aitab psüühilise erivajadusega inimesel saada kliendist kodanikuks“. (Eesmärgid ja väärtused, s.a)

Joonis 1. AS Hoolekandeteenuste visioon. (ibid)

HKT arvates ei peaks erivajadusega inimene elama suures erihooldekodus – teisisõnu institutsioonis. Täisväärtusliku ühiskonna liikmena peab olema ka neil võimalus mitmekülgsele elule. Nõukogude ajal ehitatud erihooldekodud, mis on laiemast kogukonnast eraldatud ning mis meenutavad ülesehituselt ühiselamuid, lähevad vastuollu HKT taastumispõhimõttega, mis lähtub erivajadusega inimese kogukonda lõimisest ning tavapärase elu elamisest. (Uued kodud..., s.a.) Seetõttu alustati 2015. aastal erihoolekande reorganiseerimisega, mille käigus on 2023. aasta lõpuks suletud 16 erihooldekodu ning need on asendatud peretüüpi kodudega. Reformi mõte on liikuda väiksematesse üksustesse ning seeläbi pakkuda võimalust taas laiema kogukonnaga ühineda ja elukorralduslikes küsimustes ise otsuseid teha. Suurtes erihooldekodudes saab inimene teha vaid seda, mida hooldekodu pakub (Sotsiaalministeerium, 2022). Kogukondadesse kolimine aitab kaasa toimetulekule – mitmed elanikega läbiviidud uuringud näitavad, et kolimine on kaasa aidanud suuremale iseseisvusele ja õnnelikkusele (Uued kodud..., s.a.).

Nii eesmärgid, väärtused, missioon kui visioon on Hoolekandeteenuste kodulehel lihtsalt ja arusaadavalt välja toodud. Leian, et see on oluline, et ka ettevõtte kliendid,

erivajadusega inimesed, mõistaksid, mis suunas ettevõtte liikuda soovib. Küll aga valmistab muret asjaolu, et strateegilised eesmärgid on kirjutatud aastani 2023. Hoolekandeteenuste kodulehel väljatoodud strateegilised eesmärgid on järgnevad (Missioon ja visioon, s.a.):

- klient on muutusteks ettevalmistatud;
- teenuse osutamine lähtub koosloomest;
- teenuseüksuse standard on kirjeldatud;
- tööjõuressurssi on piisavalt;
- tegevusjuhendajad mõistavad taastumispõhimõtteid;
- töökorraldust toetavad teabetehnoloogilised vahendid;
- uued teenuseüksused on loodud;
- teenuseüksuse ärimudel on majanduslikult jätkusuutlik.

Suuna hoidmiseks vajavad eesmärgid pidevat uuendust, seetõttu loodan, et uute eesmärkide ja tulevikuplaanide arutelud on ettevõttel juba töös.

1.2 Organisatsiooni struktuur ja kultuur

Organisatsiooniline struktuur näitab, kuidas inimestevahelised suhted on ettevõttes üles ehitatud. Struktuur on oluline kahel põhjusel – see määrab, kuidas igapäevane tegevus toimub ja kuidas töötajad saavad osaleda otsuste tegemisel. (Roots, 2005)

Hoolekandeteenused on 100% riigile kuuluv äriühing. Ettevõtte organiteks on üldkoosolek, nõukogu ja juhatus, kellest üldkoosolek on kõrgeim juhtimisorgan. Hoolekandeteenuste igapäevast tegevust juhib juhatus. Nõukogu ülesandeks on juhatusele korralduste andmine kõikide tehingute tegemiseks, mis ei lähe igapäevase majandustegevuse alla. Üldkoosolek toimub üldjuhul kord aastas, majandusaruande kinnitamiseks ja selle kutsub kokku juhatus. Põhikirja järgi lähtutakse juhtimisel heast tavast. (Hoolekandeteenuse põhikiri)

Ettevõtte struktuur on korraldatud piirkondlikult (vt lisa 1). HKT lähtub piirkondlikkuse põhimõttest, mis tähendab, et abi pakutakse seal, kus seda kõige rohkem vajatakse. Kliente teenindavad üksused asuvad peamiselt Viru, Lääne, Kesk-Lõuna ja Harju piirkonnas. Tegevust juhib keskkontor, mis asub Tallinnas. Hoolekandeteenuste alla kuulub ka Sihtasutus Hea Hoog (SAHH), mis koordineerib erivajadustega inimeste töövõimalusi. (Hoolekandeteenuste aastaraamat 2021).

Ettevõtte rahastus tuleb eelmises peatükis nimetatud kodude loomiseks suures osas, st 85%, Euroopa Liidult, ülejäänud moodustab riigi omaosalus. Teenuste osutamiseks tuleb raha

riigilt ning elanikelt, st klientidelt. Elanikud maksavad toidu ja majutuse eest, riik maksab personalikulud ning muud teenusega kaasnevad kulutused. (Uued kodud..., s.a.)

Harry Roots (2005) räägib oma raamatus „Loenguid organisatsiooniteooriast“ kuidas: „kultuur liidab ja lahutab, ühendab ja eristab“. Täpselt nii on ka organisatsioonikultuuris. Kultuur tõmbab selge joone, kes on oma ja kes on võõras. Seega on organisatsioonikultuur oluline mehhanism, mis organiseerib ja annab grupi kogemusele tähenduse. Samuti aitab see mehhanism kultuuri kandjatel mõista erinevaid nähtusi, mis tugevdab grupi olemust. (*ibid.*)

Juhatuse esimees Liina Lanno (2021) on aastaraamatus öelnud järgnevat: „*Teeme oma tööd põhjalikkuse ja asjatundlikkusega, hoiame üleval positiivset mõtteviisi, oleme sõbralikud ja heasoovlikud – nii garanteerime endale vähem pinget, suurema töö rõõmu ja kindlalt parema tervise.*“

Projekti vältel olin pidevas suhtluses ettevõtte keskkontori töötajatega. Lisaks kohtusin tegevusjuhendajatega nii laulu- ja tantsupeoeelsel õpipäeval kui ka peopäeval. Selle põhjal võin kinnitada, et Hoolekandeteenuste töötajad on särasilmsed ja vastutustundlikud inimesed. Nad soovivad oma klientidele parimat ning see kajastub ka nende töös. 2023. aastal oli Hoolekandeteenuste ettevõtte nomineeritud Tiina Kallavuse nimelise Piirinihutaja auhinna konkursile. Auhinna eesmärk on juhtida tähelepanu uudsetele ideedele ja lähenemisviisidele erivajaduste valdkonnas (Tiina Kallavuse nimelise piirinihutaja auhinna statuut, s.a.).

2. Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu

2.1 Sündmuse idee ja kirjeldus

Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu on traditsiooniline füüsilise, vaimse või käitumusliku eripäraga inimestele suunatud tähtsündmus. Laulu- ja tantsupeo traditsioon sai alguse 2009. aastal Kernu hooldekodust, kui sealne tegevusjuhendaja Ülle Viisimaa, inspireerituna üldlaulupeost, soovis Kernu hooldekodu töötajate ja elanikega toreda peo korraldada. Tõllal toimunud Kernu laulupidu oli menukas, huvilisi tuli kaugemaltki ning nii tekkiski kodudel traditsioon igal aastal kohtuda. Viis aastat toimus laulupidu Kernus, pärast sealse hooldekodu sulgemist anti korraldamise võimalus edasi teistele HKT hooldekodudele. VI laulupidu toimus Türil ning VII pidu otsustati teha Karula Kodu eestvedamisel Viljandi lauluväljakul, kus toimub see tänaseni. VII pidu on eriline, sest sel aastal kirjutas Anu Röömel erivajadusega inimestele ja sellele sündmusele pühendatud laulu „Kollane päike“, mida lauldakse siiani igal laulupeol. (Hoolekandeteenused, 2023)

Sündmus kasvas aastatega üle-eestiliseks laulupeoks. 2017. aastal liideti sündmusega tantsupidu, mis sai omakorda alguse Võisiku hooldekodust. (*ibid.*) Kontseptsioon on ainulaadne, kuna tegemist on ainsa erivajadusega inimestele suunatud laulu- ja tantsupeoga Eestis. Osalejate tagasiside põhjal võib väita, et pidu on osalejatele südamelähedane ning oluline sündmus, kuna see annab võimaluse kohtuda vanade sõprade või pereliikmetega, saada osa suurejoonelisest kultuurisündmusest ning olla osake traditsioonide loomisest ja elushoidmisest. Osalejate hulk on kasvanud üle tuhande laulja ja tantsijani, mis näitab, et sündmus on väärtustatud ning laulu- ja tantsupidu kannab olulist rolli iga osaleja elus. Osalejad võtavad kultuuri edendamist väga tõsiselt, igapäevaselt tegelevad nad oma hobidega, nagu näiteks laulmine ja tantsimine, ning panustavad omal viisil kogukonna elusse.

Sihtgrupiks olid Eesti erivajadusega inimesed. Lisaks erivajadusega inimestele, ootasime laulu- ja tantsupidu nautima ka Viljandi linnarahvast.

Pidu oli jagatud nelja osasse – lauluplokk, tantsuplokk, külalisplokk ning lõpetuseks tänaplokk. Külalisplokk hõlmas endas külalisartisti repertuaari, kus esitati laule nii koori kui koorita. Külalisartistiks on tavaliselt kuulus artist, kelle laulud on tuntud ning kelle repertuaar on olemuselt lihtne kaasa laulmiseks. Iga aasta külalisartist vahetub. Lisaprogrammina oli peoga paralleelselt püsti pandud ka laadaala, kus kaubeldi erivajadusega inimeste poolt valmistatud kvaliteetse käsitööga.

Laulu- ja tantsupeol olid kunstilised juhid, kelle ülesanneteks oli kunstilise kontseptsiooni ja vajalike materjalide loomine ning peopäeval laulu- ja tantsupeo sisuline

koordineerimine. Erivajadusega inimeste laulupeo ja tantsupeo repertuaar valiti 2022. aasta alguses kunstilise meeskonna poolt, juhendajatele toimusid füüsilised kokkusaamised ning virtuaalsed õpitoad. Kevadkuudel ja suvel õpiti koos juhendajatega repertuaari kogukondades üle Eesti. Nagu suurel laulupeol, toimus sündmuse päeval proov ning pärast seda kontsert-etendus publikule.

XIII erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu kandis pealkirja “Taaskohtumine”, mis sümboliseeris rõõmu taas kokkusaamisest. Seda just seetõttu, et eriolukord sundis 2020. aastal sündmust veebikeskkonda viima ning viimati kohtuti Viljandi lauluväljakul 3 aastat tagasi, 2019. aastal. Repertuaar oli teemale kohane – helge ja lõbus (vt lisa 2). Muusikutena tegid kaasa kohalikud muusikud: Indrek Mällo, Margus Tammemägi, Marvin Mitt, Kelly Veinberg, Themuri Sulamanidze, Karl-Vahur Vingisaar, Vaiko Aasaküla, Vahur Aasaküla, Jarnis Leenurm ja Viljandi muusikakooli laululapsed Reanna Pettai, Joanna Tera, Steven Luik õpetaja Kadi Ritsingu juhendamisel. Külalisartistiks oli Birgit Sarrap, päeva juhtis Katrin Viirpalu.

Kogu pidu oli tõlgitud Eesti viipekeelde ning lava kõrval olevale suurele ekraanile kuvati subtiitrid, et teha pidu kättesaadavaks kuulmispuudega inimestele. Samuti oli minu südamesoov, et sel aastal oleks ka kirjeldustõlge, nägemispuudega inimestele, kuid paar kuud enne pidu võttis põhiorganisatsiooni juhatus vastu otsuse kirjeldustõlge eelarvelistel põhjustel ära jätta. Sündmusest toimus otseülekanne Sakala veebikeskkonnas, mis on senini järelvaadatav.

2.2 Eesmärgid ja tulemused

Korrektset püstitatud eesmärk on (Perens, 1999):

- mõõdetav – eesmärki peab olema võimalik hinnata;
- ajastatud – eesmärgil peab olema kindlaks määratud ajaline mõõde, st millal see saavutatud peab olema;
- realistlik – eesmärki peab olema võimalik saavutada, st ebarealistlik eesmärk demotiveerib projektimeeskonda;
- konkreetne – eesmärk peab olema tulemusele suunatud ning kvaliteeti silmas pidav;
- kooskõlastatud – see tähendab, projektorganisatsioon peab eesmärgid põhiorganisatsiooniga kooskõlastama ja vastupidi.

Alltoodud tabelist on näha erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupeo 2022. aasta eesmärgid ja nende täitmine.

Tabel 1. Projekti eesmärgid.

Eesmärk	Mõõdik	Täitmine
Laulu- ja tantsupeol osalemine on kättesaadav Eesti erivajadusega inimestele.	Kogu pidu tõlgitakse Eesti viipekeelde ning lava kõrval olevale suurele ekraanile kuvatakse subtiitrid, lisaks on peol kirjeldustõlge.	Osaliselt täidetud – puudus kirjeldustõlge.
Sündmus kogub osalejate seas populaarsust.	Laulu- ja tantsupeol osaleb üle 1000 osaleja.	Sai täidetud – osalejaid oli 1371.
Laadaalal kaubeldakse erivajadusega inimeste poolt valmistatud kvaliteetse käsitööga.	Laulupeo laadal on vähemalt 10 erinevat erivajadusega inimeste töö- ja päevakeskust.	Sai täidetud – laadalisi oli kokku 18, neist erivajadusega inimeste töö- ja päevakeskuseid 15.
Sündmus on kättesaadavaks tehtud neile, kes kodust lahkuda ei saa.	Peost on tehtud ülekanne veebi, mis on järelvaadav.	Sai täidetud – ülekanne on järelvaadav Postimees Sakala veebilehel.
Sündmus toob kohale Viljandi linnarahva.	Üritusel osaleb ca 500 pealtvaatajat.	Sai täidetud – pealtvaatajaid oli ligikaudu 700.
Erivajadusega inimesed ja nende tegevusjuhendajad on kaasatud sündmuse toimumisse.	Kaasame osalejaid ja tegevusjuhendajaid kahes etapis: esiteks harjutusperioodil märtsist augustini, teiseks järgneb laulu- ja tantsupeol osalemine.	Sai täidetud – tegevusjuhendajad kohtusid aprillis Viljandis, et üheskoos repertuaari õppida ning seda tagasisidestada. Õpipäevade sisuline mõte on olnud tegevusjuhendajate kaasamine ja diskussiooni loomine, nemad omakorda saavad sisendi oma klientidelt – erivajadusega inimestelt. Laulu- ja tantsupeo päeval tegime samuti tegevusjuhendajatega koostööd ning lähtusime korraldusel osalejate soovidest.

2.3 Sündmuse sotsiaalmajanduslik mõju

Sündmuskorraldusega kaasnevad paratamatult nii positiivsed kui negatiivsed mõjud, mida korraldajana silmas pidada. Mõjusid saab paigutada nelja kategooriasse: sotsiaal-kultuuriline keskkond, ehitatud- ja looduskeskkond, poliitiline keskkond ning majanduskeskkond.

(Müristaja & Tarmula, 2011)

Kultuuriministeeriumi (2021) „Kultuur 2030“ dokumendis on kirjas järgnev: “Riigi üks olulisemaid ülesandeid on tagada kõikidele Eesti elanikele võimalus osaleda neile sobivates kultuuri tegevustes ja loomealadel nii huvilise kui ka loojana. Ligipääs kultuurile peab olema tagatud sõltumata erivajadustest, elukohast, vanusest, rahvusest, keeleoskusest, huvidest, võimekusest ja muudest tingimustest.”

Projektimeeskonna soov oli oma tegevusega tõsta kogukonna ja ühiskonna teadlikkust erivajadustega inimestest ning laulu- ja tantsupeo eeskujul kasvatada teiste sündmuskorraldajate teadlikkust erivajadusega inimeste kaasamise teemal. Selleks, et just see eesmärk, mis eelnimetatud dokumendis kirjas on, ka päriselt realiseeruks.

Müristaja ja Tarmula (2021) on öelnud: „kõikidel sündmustel on otsene sotsiaalne ja kultuuriline toime nii osalejatele kui kogukonnale“. Läbi projekti anti oma panus sellesse, et kõigil oleksid võrdväärsed võimalused ühiskonnaelus ja kultuuris osalemiseks. Projekti kaudu said end väljendada inimesed, kel ei ole võimalus näiteks üldlaulu- ja tantsupeol osaleda. Meeskonna soov oli positiivne kultuurielamus igale inimesele - ka neile, kellel on kõnega raskusi või kes ei pea ideaalselt viisi. Sündmus aitas lisaks vähendada eelarvamusi psüühilise erivajadusega inimeste suhtes, kes on aastaid olnud kogukondadest eemal ja kellesse selle tõttu suhtutakse veel tõrjuvalt või ettevaatlikult. Laulu- ja tantsupidu on oma olemuselt väga südamlük ja helge sündmus, mis võiks ümber lükata erivajadusega kaasaskäivaid väärarvamusi, nagu oleksid kõik psüühilise erivajadusega inimesed ohtlikud ja ettearvamatud (Hoolekandeteenused, s.a.).

Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu on võimalus Viljandi linna tuntust ja mainet suurendada. Viljandi linna arengukavas peetakse oluliseks laulu- ja tantsupidude traditsiooni hoidmist, samuti räägib arengukava kaudselt erivajadusega inimeste kaasamisest (Viljandi linn, 2022). Sündmust toetades täidab linn mõlemad arengukava punktid. Viljandi, Eesti kultuuri südame ja pärimuskultuuri hoidva linnana, on ainuõige koht olema eeskujuks ja näitamaks, et kultuur on kõigile ja kõigil on õigus kultuuriüritustest parimal viisil osa saada. Korraldatav pidu näitab tervele Eestile Viljandi ühtset kogukondlikku ja hooliva linna külge.

Majanduslikult mõjutas sündmus enim neid, kes laulu- ja tantsupeoga otseselt seotud olid. Suurima majandusliku mõju avaldas sündmuse erivajadusega inimeste töö- ja päevakeskustele, kes said laadal võimaluse oma tooteid müüa. Hiljem laadalistelt tulemusi uurides sain teada, et 15 töö- ja päevakeskusest vähemalt 90% müüjatest läks müük oodatust paremini ning oli laadalisi, kellel sai kaasavõetud kaup müüdud juba enne laulu- ja tantsupeo algust. Samuti mõjutasime transpordifirmasid, kes osalejaid kohale tõid. Lisaks kaasasime projekti kohalikke – 2022. aasta meeskond koosnes Viljandis tegutsevatest tegijatest, koori saatsid laval Viljandi Muusikakooli muusikud, kõik heli- ja videotehnilised teenused tellisime Viljandimaal tegutsevatest ettevõtetest, vabatahtlikke kaasasime Viljandi kultuuriakadeemiast.

Negatiivset mõju saab välja tuua looduskeskkonna kategoorias. Kuna sündmusel pakkusime osalejatele toitlustust, siis sealne toitlustusala tuli paigutada haljasalale, selleks, et osalejad alale ära mahuksid. Haljasala sai vähesel määral kahjustada, sest osalejate mass oli suur ning sealsel muruplatsil oli tallamist palju. Küll aga püüdsime seal, kus võimalik, keskkonnakahjusid minimeerida: näiteks ehitasime platsile veevõtuala, kust osaleja sai kraanist korduvkasutatavas pudelisse vett valada, et vähendada plastpudelite kasutamist. Osalejad tulid Viljandisse bussiga ning võimalusel sõitsid ühe piirkonna üksused koos. Meeskond planeeris samuti oma sõite võimalikult kompaktselt. Dirigendipuldil kasutatud dekoratsioonid olid olemasolevatest materjalidest tehtud ning need on korduvkasutatavad.

Laulu- ja tantsupidu on traditsiooniline sündmus, mida ootavad paljud osalejad. HKT tegevusjuhendajad on öelnud, et keerulistel aegadel on just laulu- ja tantsupeo ootus see, mis kurba enesetunnet parandanud on (Asmer, vestlus, 7. märts 2023). Osalejate tagasiside põhjal võib väita, et laulu- ja tantsupidu on osalejatele sündmus, kuna see annab võimaluse kohtuda vanade sõprade või pereliikmetega, saada osa suurejoonelisest kultuurisündmusest ning olla osake traditsioonide loomisest ja elushoidmisest. Osalejatele elamuse ja kogemuse pakkumine on minu, kui projektijuhi olulisim väärtus.

3. Korraldusprotsess

3.1 Planeerimine

Pakkumine olla projektijuht jõudis minuni eelmise projektijuhi poolt 2021. aasta novembris. Projekt oli suuremahuline ning üpris keerukas, mis tekitas minus algselt palju kahtluseid ja ebakindlust. Mida rohkem aga sündmusesse süvenesin, seda kindlamaks ka muutusin. Pärast mitmeid kohtumisi ja arutelusid endise projektijuhi ning projekti põhiorganisatsiooni esindajaga, oli mu vastus selge - võtsin pakkumise vastu ning alustasin tööga.

Projektiks ettevalmistustega alustasin 2022. aasta jaanuarikuus. Esimene ülesanne, millest alustasin, oli end sündmusega kurssi viimine. Ma polnud ise sellises formaadis laulu- ja tantsupidu kunagi külastanud, mistõttu ei olnud mul selget nägemust ka selle ülesehitusest. Vaatasin eelnevate aastate videoülekandeid ning tegin endale märkmeid, millest peaksin kindlasti lähtuma ja mida katsetada teisiti. Lisaks tutvusin eelnevate aastate projektide materjalidega, mis oli eelmise projektijuhi poolt Google Drive'i kausta koondatud. Kuna soovisin, et osalejal, kes on varasemalt peol käinud, tekiks äratundmisrõõm, siis olid eelmiste aastate materjalid vajalikud.

Projekti protsess (vt joonis 2) koosneb neljast faasist: käivitamine, planeerimine, teostamine ning lõpetamine. (Orav, s.a.)

Joonis 2. Projektijuhtimise protsess.

Käivitusfaasis visandatakse projekti eesmärgid ja sõnastatakse tulemus. Minu jaoks algas käivitusfaas, kui kohtusin Hoolekandeteenuste esindaja ning laulu-ja tantsupeo koordinaatori Reet Asmeriga, kellega arutasime projekti tulevikku. Jagasime omavahel ideid ning esitlesin talle oma visiooni laulu- ja tantsupeo korraldusest. HKT meeskonnaga panime paika, et edaspidi kohtume iga kahe nädala tagant.

Järgmine faas on planeerimisfaas, mis sisuliselt peaks vastama küsimustele – kes, mida, millal ja kuidas. Planeerimisfaasis hakkasin esmalt meeskonda kokku panema. Lisaks panin paika eelarve ja tegevuskava (vt lisa 3). Meeskonna moodustamisel oli minu jaoks

oluline selge tööjaotus ning meeskonna liikmete pädevus töö tegemisel. Lähtusin põhimõttest: juht ei pea sekkuma igas planeerimise tasandis, kui tal on olemas tegijad, kes saavad sellega ise hakkama (Üksvärav, lk 55).

Teostamisfaas on teisisõnu plaani elluviimise faas. Projekti teostamine leidis aset märtsist augustini. Sel ajal:

- kirjutasin projektitaotlusi;
- sõlmsin peopaiga ja programmiga seotud kokkuleppeid;
- panime koos kunstilise meeskonnaga paika repertuaari;
- korraldasime meeskonnaga tegevusjuhendajatele õpipäeva;
- toimus turundus- ja kommunikatsiooniplaani täitmine.

Selleks, et laulu- ja tantsupeol valitud muusikateoseid esitada, pidin sõlmima ka Eesti Autorite Ühingu (edaspidi EAÜ) lepingu, mis mulle avaliku esitamise loa annaks.

Teostamisfaasis proovisin kõike dokumenteerida, sealhulgas protokollisin koosolekuid ja erinevad kokkulepped tegin e-maili teel just selleks, et hiljem oleks kõik oluline kirjalikult olemas.

Järelkaja faasis tegelesin kokkuvõtete tegemisega, aruannete kirjutamisega, tagasiside kogumisega ja osasaajate tänamisega. Tagasisidet küsisin elektrooniliselt, Google Forms keskkonna kaudu. Hoolekandeteenustega viimasel kohtumisel pidu kokku võttes jagasin omalt poolt mõtteid, mida järgmisel korral teisiti teha. Tollal tõin välja sellised märksõnad: projektiga varem alustamine, ligipääsetavuse suurendamine, videomeeskonnaga põhjalikumad kokkulepped, repertuaari varasem ilmumine, päikesevarjude muretsemine osalejatele.

3.2 Meeskond

Öeldakse, et meeskond on oma juhi nägu. Toetudes John Adair'i (2006) raamatule „Juht, mitte ülemus“, toon välja funktsioonid, millest juhtimisel lähtusin:

- eesmärkide püstitamine – oluline on eesmärgid ühiselt sõnastada, kui meeskond on eesmärkide sõnastamisel kaasatud, siis panustavad parema meelega ka eesmärkide täitmisse;
- planeerimine – selleks, et eesmärgid täituksid, on vaja plaani. Plaani olemasolu tagab kindluse, et meeskonnaliikmed teavad, mille eest nad vastutavad;
- kommunikatsioon – juhina pean oskama vastata küsimusele „miks“. Pidev suhtlus tagab toimiva koostöö ning oluline on tekkinud konflikte vesteldes lahendada;

- organiseerimine – grupi fookus peab olema protsessil, st asjade teostumisel ning üksteise pideval toetamisel. Muidu valgub energia protsessi vältel laiali ja meeskond pole enam efektiivne;
- jälgimine - oluline on juhina protsessi jälgida, et konkreetset ja abistavat tagasisidet anda. Tagasiside mõte on järgmine kord paremini teha.

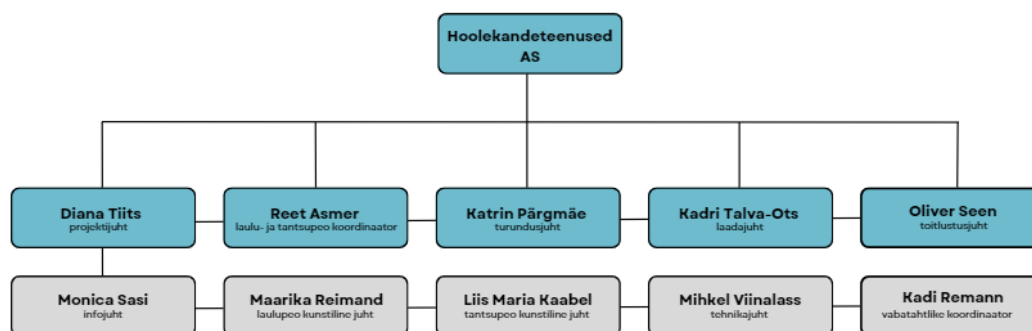
Juhina ei pidanud ma kõiki funktsioone kogu aeg täitma, küll aga oli oluline teada, mis hetkel millist funktsiooni vajan.

Projektorganisatsioon ehk projektimeeskond on meeskond, kes on otseselt seotud projekti täitmisega (Lees, 2007). Eheda projektorganisatsiooni korral on projekt loodud põhiorganisatsiooni kõrvale ilma, et see mõjutaks seal juba toimuvaid funktsioone või tegevusi (Perens, 1999). Projektil on oma meeskond ning sealsed liikmed lõpetavad oma tegevuse, kui projekt läbi saab (Lees, 2007).

Ka minul oli oma projektimeeskond (vt joonis 3), kes pühendus täielikult sellele, et erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu ellu viia. Lisaks projektimeeskonnale tegin ma tihedat koostööd Hoolekandeteenuste poolt valitud meeskonnaga. Sinna kuulusid koordinaator, turundusjuht, toitlustusjuht ning laadajuht. HKT meeskond panustas projekti oma põhitöö kõrvalt. Nemad allusid projekti mõistes minule ja laulu- ja tantsupeo koordinaatorile, sest projekti õnnestumise vastutus oli meie vahel jagatud. Laulu- ja tantsupeo koordinaatoriga tegin ma tihedat koostööd, sest tema ülesanne oli ettevõttepoolset jälgida projekti õnnestumist. Suures pildis on selline jaotus maatriksprojekt. Maatriksprojekti on viis ühendada alaline ja ajutine organisatsioon, mis eeldab projektijuhi ja ettevõtte tihedat koostööd ja jagab vastutust projekti eest (Lees, 2007).

Meeskonna struktuuri teeb eriliseks olukord, kus projekti teostus käib kahe meeskonna vahel – projektimeeskond, kes tegeleb ainult projektisisesete küsimustega ning põhiorganisatsiooni meeskond, kes tegeleb projektiga oma põhitöö kõrvalt. Omavahel meeskonnad otseselt seotud ei olnud.

Joonis 3. *Projektimeeskonna struktuur.*

Hoolekandeteenuste poolt olid meeskonnas:

- Reet Asmer – laulu- ja tantsupeo koordinaator, kes kontrollis ja vajadusel juhendas minu, projektijuhi tööd;
- Katrin Pärnmäe – turundusjuht, kes vastutas kogu peo turunduse eest;
- Kadri Talva-Ots – laadajuht, kelle ülesandeks oli laadaliste leidmine, neile info jagamine ning juhendamine;
- Oliver Seen – toitlustusjuht, kes vastutas osalejate toitlustuse eest.

Projektijuhi poolt kokku pandud korraldusmeeskonda kuulusid:

- Monica Sasi – infojuht, kelle ülesandeks oli tegevusjuhendajatega suhtlemine ja osalejatele info edastamine;
- Mihkel Viinalass – tehnikajuht, kelle ülesandeks oli lahendada kõik tehnikaga seotud küsimused;
- Liis Maria Kaabel – tantsupeo kunstiline juht, kes vastutas tantsupeo repertuaari eest ning peopäeval juhtis tantsupeo osa;
- Maarika Reimand – laulupeo kunstiline juht, kes vastutas laulupeo repertuaari eest, pani kokku saatebändi ning peopäeval dirigeeris laulupeo osa;
- Kadi Remann – vabatahtlike koordinaator, kes vastutas vabatahtlike värbamise ning juhendamise eest.

Meeskonnatöö koordineerimisel lähtusin „The New One Minute Manager-i“ raamatus väljatöötatud põhimõttest: "Häid tulemusi annavad inimesed, kes tunnevad end hästi.".

Suhtusin oma meeskonna liikmetesse lugupidavalt (Blanchard & Johnson, 2015).

Iga meeskonnaliige vastutas kindla osa eest ning oli piisava pädevuse ja oskuste kogumiga oma vastutusosal, et liigset kontrolli ei vajanud. Minu eesmärk oli anda inimestele võimalus ennast ise juhtida, samal ajal neid suunates ja protsessi jälgides.

Koosolekuid planeerides lähtusin Perens'i (1999) pakutud struktuurist: arenduskoosolekud on neile, kes on otseselt seotud ülesandega, infokoosolekud on kogu töörühmale informatsiooni jagamiseks. Hoolekandeteenuste meeskonnaga kohtusime üle nädala. Koosolekutel pidin aru andma projekti arengust ning arutasin meeskonnaga, mida olime eelmisel nädalal projektiga seoses saavutanud, millised probleemid ilmnesid ning mida oli veel vaja teha. Koosolekud põhiorganisatsiooniga olid vajalikud, sest sain neilt pidevalt sisendit ja ettepanekuid. See oli teistpidi ka omamoodi katsumus, et mitte liialt mõjutatav olla.

Projektimeeskonnaga tegin jooksvalt individuaalseid koosolekuid – kunstilistega juhtidega repertuaari teemal; infojuhiga kogu üldise korralduse teemadel, näiteks panime paika osalejatele saatmisele minevate infokirjade sisu ning vastasime tekkinud küsimustele; vabatahtlike koordinaatoriga vabatahtlike ülesannetest ning tehnikajuhiga kaardistasime heli- ja videotehnika vajadusi ning arutasime muid tehnilisi küsimusi. Individuaalsed koosolekud olid tulemuslikud, sest väärtustasin meeskonna liikmete aega ning töö koosolekul sujus latusamalt. Üks ühele koosolekud olid olulised ka minu ja liikmete vahelisel usalduse tekkimisel. Lisaks tutvustasin korraldusprotsessi alguses kõigile meeskonnaliikmeid ning jagasin faili vajalike kontaktidega, mis julgustas liikmeid küsimuste korral üksteisega suhtlema. Näiteks, kui laulupeo kunstiline juht sai külalisartistilt tehnilise raideri, siis saatis ta selle otse tehnikajuhile. Kuna liikmed liitusid meeskonnaga jooksvalt – näiteks vabatahtlike koordinaator alustas tööd juunis, siis tegin suurema infokoosoleku juulis. Koosolekul arutasime peopäeva ja ettevalmistuste ajakava ning lahendasime veel viimaseid murekohti.

3.3 Eelarve ja rahastus

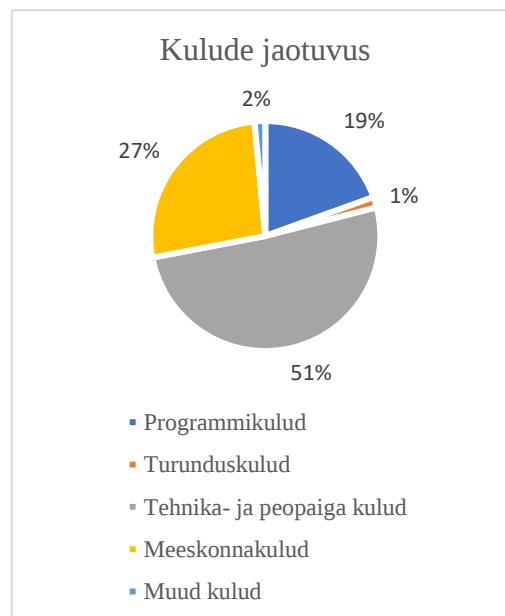
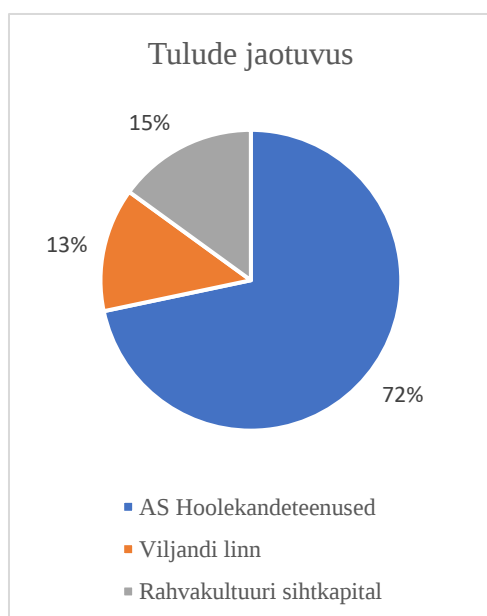
Eelarve koostamist saab alustada pärast projekti tegevuskava ja plaani valmimist. Seda ei saa teha varem, sest iga valik, mis planeerimise käigus tehakse, mõjutab mingil viisil projekti elluviimiseks vajalikku rahasummat. (Perens, 1999)

Projekti eelarve koostamisel lähtusin varasematest eelarvetabelitest. Vajalikud kululiigid sain varasematest materjalidest küll, kuid sealsed summad projekti toimumise aastal enam ei kehtinud. Pidin endale teadvustama, et kolme aasta jooksul on hinnad muutunud ja et veidigi pilt projekti elluviimiseks vajalikust rahahulgast selgemaks saada, tuli kiirelt hinnapakkumisi küsida. Kui hinnapakkumised saadud, tegin esialgse eelarve, mille HKT juhtkonnaga kinnitasin.

Esialgselt arvestasin, et sündmuse korraldus läheb maksma 22 628€. Mingil hetkel aga mõistsin, et pean eelarvet veidi kärpima, sest täisrahastust projekt ei saanud ja oli kululiike, mis olid kulukamad, kui algselt arvestasin. Muutused eelarves on loomulikud ja nendega olin sündmust planeerides juba arvestanud. Lõplik eelarve oli 19 981.41€ (vt lisa 4). Projekti põhirahastaja on igal aastal AS Hoolekandeteenused (14 321.41€). Lisarahastust taotlesin ka Eesti Kultuurkapitali rahvakunsti sihtkapitalilt (3 000€) ning Viljandi linnalt. Viljandi linnalt taotlesin nii lauluväljaku rendivabastust (1 470€) kui ka hiljem täiendavalt projektitoetust (1 190€).

Projekti kulud on kõik projekti lõpuleviimiseks vajalikud vahendid (*ibid.*). Sündmuse eelarve koosnes järgnevatest kuludest (vt joonis 4) – programmikulud 3 899€ (19%), turunduskulud 300.60€ (1%), tehnika ja peopaiga kulud 10 216.27€ (51%), meeskonnakulud 5 299€ (27%) ja muud kulud 266.54€ (2%). Vabatahtlikke, teisisõnu mitterahalist ressursi, oli meil 9 inimese jagu. Vabatahtlikele tegin peopäeval kiire lisaülevaate toimuvast ning viisin abilised kurssi, millega erivajadusega inimestega suhtlemisel arvestada.

Joonis 4. Tulude ja kulude jaotuvus.

Oma korralduse põhjal võin öelda, et iga-aastane lisarahastuse leidmine on miski, mis teeb erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupeo korralduse keeruliseks, kuna rahapuuduse tõttu jäävad täies mahus täitmata just erinevad tõlketeenused, mis on selle ürituse üks kõige olulisemaid osi. Tõlketeenuste täitmata jätmine läheb vastuollu projekti põhieesmärgiga – et pidu oleks ligipääsetav Eesti erivajadusega inimestele. See murekoht on mitu aastat olnud ning lahendusena näen võimalust leida sündmusele pikemaajaline toetaja või koostööpartner.

3.4 Riskianalüüs

Riskianalüüs on kultuurikorraldajale oluline töövahend. Riskide kaardistamine ja analüüsimine aitab:

- planeerida ressursse ja seeläbi hoiduda ootamatust ressursikulust;
- veenduda, et töö toimub plaanipäraselt;
- vältida ohtlikke või ebamugavaid olukordi, vajadusel olla valmis nendeks;
- suurendada meeskonna teadlikkust ja edendada ühiseid teadmisi riskidest. (Lõhmus, 2020)

Sündmuse riskianalüüsi tehes keskendusin enim osalejatele (vt lisa 5). Kuna tegemist on erivajadusega inimestega, tundsin, et pean eriti ära kaardistama nendega seotud ootamatud olukorrad, mis võivad peopäeval aset leida. Riskide eelnev läbitöötamine hõlbustas minu tööd peopäeval, näiteks meditsiinilised probleemid, eelkõige kuumarabandused, lahenesid kiirelt, sest olime sellele varem mõelnud. Kaasasin ka Punase Risti Viljandimaa Seltsi, kes selliste juhtumitega kohapeal tegeles.

4. Sündmuse analüüs ja refleksioon

Ülikooli ajal olen osalenud rohkem kui 20-s projektis, et end praktilisel viisil arendada. Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu oli aga esimene kord, kui sain sündmust juhina eest vedada. Varasemalt olen meeskonda juhtinud kultuuriakadeemia üliõpilasesinduse presidendina, kuid nii suure sündmuse juhtimiskogemust mul veel polnud.

Laulu- ja tantsupeo korraldamine oli üsnagi pikk protsess – korraldus kestis ligikaudu üheksa kuud. Projektijuhi rolli astusin nii, et polnud sündmusest varem midagi kuulnud. See tähendas, et projekti tundma õppimiseks pidin võimalikult palju iseseisvalt ja põhjalikult eeltööd tegema. Korraldama asudes teadsin, et protsess saab olema tohutult väljakutsuv. See tekitas minus ka alateadlikke hirme. Sellistel hetkedel päästis mind mõtteviis: pole olemas lahendamatu muresid. Leian, et tasakaalukus oli ja on minu suurim tugevus. Ma ei tegutsenud emotsiooni pealt, kui tekkis mõni probleem või asjad ei läinud nii nagu neid planeerisin, lahendasin need olukorrad ratsionaalselt. Mida sain muuta, seda muutsin. Mida ei olnud enam võimalik muuta, sellega leppisin.

Emotsionaalselt raskeim oli projekti algfaasis pidev enesetõestamine. Hoolekandeteenuste meeskonda üllatas minu vanus ning seetõttu pidin vaeva nägema, et mind tõsiselt võetaks. Palju oli hetki, kus koosolekutel kaalus algselt üle „nii on varem tehtud“ hoiak, kuid mida rohkem end põhjendasin ja teemadele uut perspektiivi andsin, seda rohkem minu mõtetega kaasa tuldi. Tänapäevaks olen saavutanud Hoolekandeteenuste meeskonnaga tugeva usalduse ja vastastikkuse austuse.

Laulu- ja tantsupeo tehniline pool oli miski, milles end esialgu kõige ebakindlamalt tundsin. Raske oli näha suurt pilti, kuid selles osas aitas mind palju minu juhendaja, kellega sain kõik tekkinud küsimused koos läbi arutada. Tehnikajuhi suhtes oli mul samuti täielik usaldus, kuid pidin arvestama sellega, et ligipääsetavusega seotud teemadel ta pädev polnud.

Koostöö helimeeskonnaga oli suurepärase, nad olid sündmusega kursis ja olid projektis varasemalt osalenud. Kohale tulles oli neil tehnikat varuga ning sel teemal piltlikult öeldes ühtegi tulekahju kustutama ei pidanud. Üldjuhul sujusid kõik kokkulepped ka teiste teenusepakkujatega. Muret tekitasid vaid turvafirma ning videomeeskond, kellega sõlmitud kokkulepped nüüd tagasi vaadates olid ebatäpsed. Näiteks turvamees ei jõudnud peo eelisel päeval õigel ajal platsi valvama ning videotehnik avastas 15 minutit enne peo algust, et LED-ekraanile ei ole võimalik olemasoleva videopuldiga kuvada korraga nii viipetõlget kui ka laulude subtiitreid. Võimalike probleemide ennetamiseks kavatsen järgmisel korral veelgi

konkreetselt oma soove väljendada ja kokkuleppeid täpsustada ning tegevuskäigul silma peal hoida.

Üheks ebaõnnestumiseks loen ka kirjeldustõlke puudumist. See oli asi, mille nimel nägin palju vaeva, sest minu soov oli ka nägemispuudega inimestele anda võimalus sündmusest osa saada. Südamesoov oli korraldada pidu, millest saaksid osa kõik erivajadusega inimesed, kuid rahaliste puuduste tõttu jäi kirjeldustõlge ära. Projektijuhtimise üks suurimaid takistusi on rahalise ressursi puudumine (Lees, 2007). Minulgi oli eelarves püsimine omamoodi katsumus ning oli hetki, kus rahaline faktor pingestas tööd. Takistavaks teguriks oli ka 2022. aastal järsk hindade tõus. Eelarve Hoolekandeteenuse poolt oli suuruselt sama, mis 2019. aastal, kuid vajalik tehnika, tööjõud, ligipääsetavuse vahendid jm oli hinnas tõusnud.

Turundustöö efektiivsus ei olnud samuti maksimaalne, sest intensiivne osa jäeti suvekuudele. See on ühtlasi aeg, kus suurem osa töötajaid on puhkusel ning iga suurem ettevõtmine pigem jääb tahaplaanile. Tunnen, et tulevikus on projektil potentsiaali veelgi kaugemale jõuda. Järgmisel korral peavad kokkulepped meediaga toimuma varem. Seda haldas küll Hoolekandeteenuste kommunikatsiooni meeskond, kuid mina projektijuhina saan seda järgmine kord rohkem suunata.

Lisaks laulu- ja tantsupeo sisulisele poolele, korraldaksin tulevikus ümber ka rongkäigu osa, mis eelmine kord tekitas liigset sagimist ning annaksin kodudele veel varem kõik peoga seonduva info, et see jõuaks kodude siseselt tõesti igapähe.

Olenemata tagasilöökidest ja puudujääkidest ligipääsetavuse osas, oli pidu siiski ülimalt edukas, st tagasiside nii publikult, kui osalistelt on olnud positiivne ning peaaegu kõik projekti eesmärgid said täidetud. Osalejate tänulikkus on miski, mida kannan siiani endaga kaasas.

Meeskonnapoolsest tagasisidest samuti mingit kriitikat välja ei paistnud. Ja pean tõdema, et tunne on vastastikune – sündmus oli edukas just seetõttu, et meeskonnaliikmed olid võimekad ja tegutsejad. Koostöö sujus hästi ning kellegi tehtud töös ma pettuma ei pidanud. Projektijärgselt jõudsin iga liikmega veidi mõtteid jagada ning valdavalt oli vastuseks meeldiv protsess ning kvaliteetne tulemus. Laulupeo kunstiline juht tuli peale sündmuse lõppu minu juurde ning tänas mind tehtu eest ja tõi välja, kuidas ta imetles, kui oskuslikult ma suutsin igas olukorras rahulikuks jääda ning intensiivsetel hetkedel leidsin ikka igale küsimusele hetk aega vastamiseks. See tagasiside oli minu jaoks tohutult väärtuslik, sest mida aeg edasi, seda kindlamalt ma end tõesti tundsin. Ajalistel põhjustel ei jõudnud ma meeskonnaga ühist ametlikku tänuüritust teha. Sel aastal tahan selle vea parandada.

Minu hinnangul on juhtimine on miski, mida tuleb pidevalt õppida. Üleriigilise ja olulise tähendusega sündmuse korraldamine ning kogu protsessi eestvedamine on miski, mida tegin esimest korda. Olen selle kogemuse üle tänulik ning enda hinnangul arenesin palju. Intensiivsetel hetkedel suutsin olla rahulik ja ratsionaalne. Leidsin ettevalmistuste ajal aega igale probleemile ja igale inimesele, kes mu tähelepanu vajas. Korraldusprotsessis jäin terve projekti vältel endale kindlaks ning küsisin abi, kui seda vaja oli. Projektieelselt tegin suure eeltöö, et end kõigega kurssi viia. Juhendajaga vahetasime aeg-ajalt mõtteid ning analüüsisime toimunut. Ta jagas väärtuslikke nõuandeid ning vastavalt vajadusele leevendas mu hirme või hoopis innustas. Hirmud on loomulikud ning neid ei peaks peitma. Kultuurikorraldajate seas levib ütlus: „kõik mis on kindel, on see, et miski pole kindel.“ Seda kannan endaga kaasas ning tagasilöökidesse suhtun pigem positiivselt. See kiire lahenduste leidmine teebki minu eriala eriti põnevaks.

Kõige rohkem olen rahul projekti pigem sujuva kulgemisega. Suuremaid takistusi tegelikult ei olnud ning kõik sujus üle ootuste rahulikult. Hoolekandeteenuste poolt saadud tagasiside minu, kui juhi suhtes oli ka väga positiivne. Minu rahulik olek ning kindlameelsus tekitas neil usalduse minu vastu ning projekti lõpptulemusega jäid nad rahule. Otsustasime seetõttu Hoolekandeteenustega koostööd jätkata ning projektijuhi ametis olen ka sel aastal, korraldamas neljateistkümnendat erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu.

Kokkuvõte

Käesolev kultuurikorralduse loov-praktiline lõputöö annab ülevaate erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupeo korraldusest. Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu on projekt, mille soov on anda positiivne kultuurielamus igale inimesele - ka neile, kel on erivajadus.

XIII erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu toimus 13. augustil Viljandi lauluväljakul ning kandis pealkirja "Taaskohtumine". Taaskohtumisele pühendatud sündmusele tulid inimesed kohale nii mandrilt kui saartelt. Osalejaid oli kokku 1371 inimest 88 kollektiivist. Külalisartistiks oli Birgit Sarrap, päeva juhtis Katrin Viirpalu.

Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupeo projektijuhiks olemine andis mulle võimaluse kogeda üle-eestilise sündmuse korraldust, tutvuda lähemalt AS Hoolekandeteenuste tööga ning koguda teadmisi ja oskuseid selleks, et kultuurivaldkonnas edukalt toime tulla.

Projekti eduka lõpptulemuse puhul otsustasime Hoolekandeteenustega koostööd jätkata ning projektijuhi ametis olen ka sel aastal, korraldamas neljateistkümnendat erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu. Tänavune, 2023. aasta erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu keskendub kodutundele ning kannab pealkirja „Helisev kodu“.

Minu soov on, et erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu oleks teistele sündmuskorraldajatele eeskujuks, et tõsta teadlikkust erivajadusega inimeste kaasamisest. Mõttemaailma muutmine ning teadlikkus on esimene samm kaasava ühiskonna loomisel.

Omalt poolt soovin tänada AS Hoolekandeteenuste meeskonda ning oma projekti meeskonda usalduse eest. Samuti lähevad tänusõnad minu lõputöö juhendajale Eleri Helimetsale väärtuslike nõuannete ja põhjaliku juhendamise eest ning lõputöö kaasjuhendajale Marko Lõhmusele suurepärase koostöö eest.

Kasutatud allikad

Adair, J. (2006). *Juht, mitte ülemus*. Väike Vanker.

AS Hoolekandeteenused. (s.a.). *Hoolekandeteenuste koduleht*.

<https://www.hoolekandeteenused.ee/>

Blanchard, K. & Johnson, S. (2015). *The New One Minute Manager*. William Morrow.

Eesti Kultuuriministeerium. (2021). Kultuuri arengukava 2021-2030.

<https://www.kul.ee/kultuur2030>

Eesti Sotsiaalministeerium. (2022). Riigi sotsiaalteenused.

<https://sm.ee/lapsed-hoolekanne-ja-vordne-kohtlemine/hoolekanne/riigi-sotsiaalteenused>

Lees, M. (2007). *Projektijuhtimine – väljakutsed ja võimalused*. Äripäeva kirjastus.

Lillemäe, A. (2017, 23. jaanuar). Tegevusjuhendaja - töö, mis aitab muuta maailma ja Sind ennast. [Video]. YouTube.

https://www.youtube.com/watch?v=Q4xWualtvhc&ab_channel=AveLillem%C3%A4e

Lõhmus, M. (2021). Sündmuse ohutus ja turvalisus. [Loengukonspekt]. Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia.

Müristaja, H. & Tarmula, K. (2011). *Sündmus- ja koosolekukorraldus*. Kirjastus Argo.

Orav, I. (s.a.). Projektijuhtimine. *Loov Eesti*.

<https://www.looveesti.ee/arenda-ettevotet/juhtimine/projektijuhtimine/>

Perens, A. (1999). *Projektijuhtimine*. Külim.

Roots, H. (2005). *Loenguid organisatsiooniteooriast*. Sisekaitseakadeemia.

Tartu Herbert Masingu Kool. (s.a.). Tiina Kallavuse nimelise Piirinihutaja auhinna statuut.

<https://masing.tartu.ee/koolist/piirinihutaja-auhind>

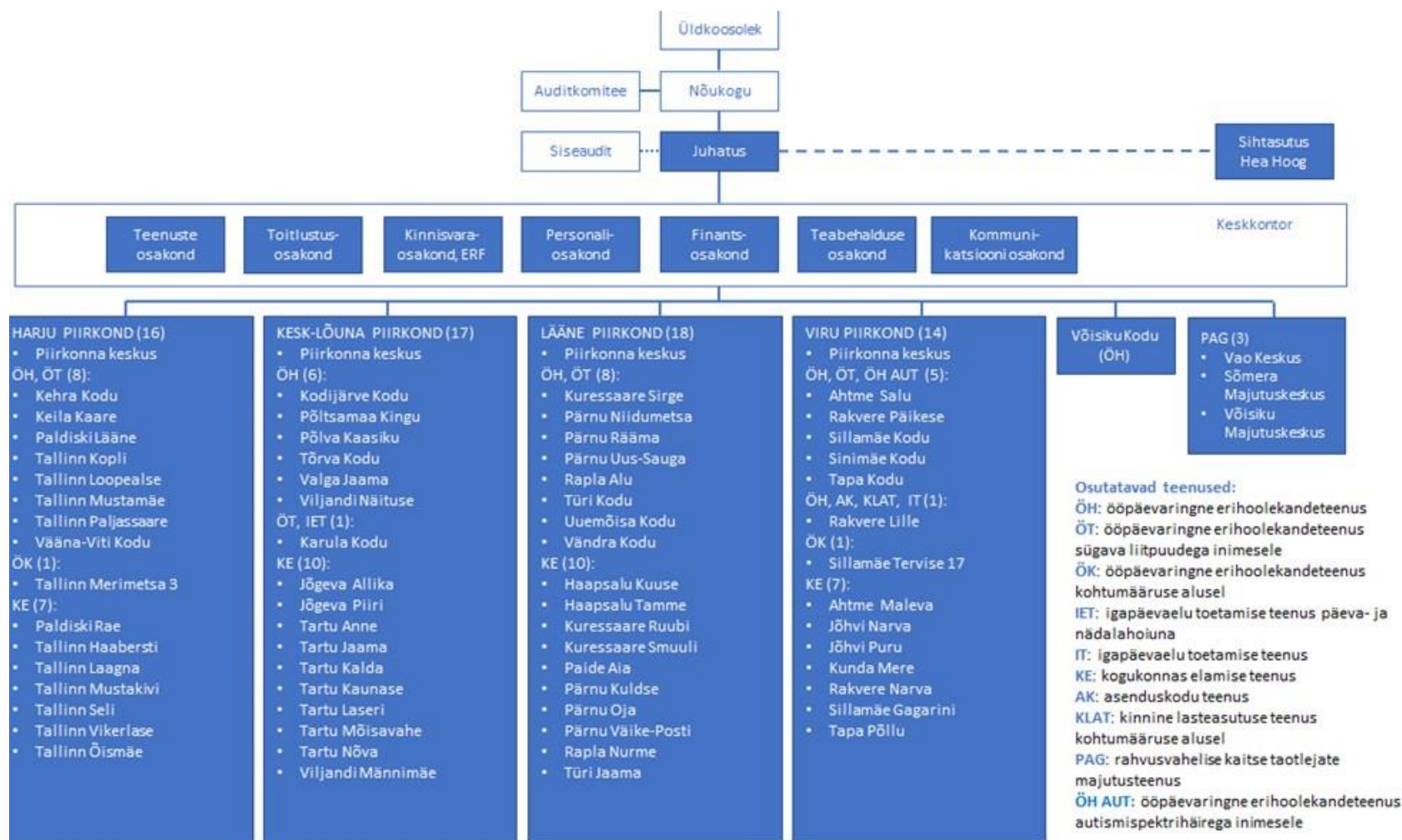
Viljandi linna arengustrateegia 2035+ ja Viljandi linna arengukava aastateks 2022-2028.

(2022). RT IV, 08.10.2022, 22.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/408102022022&leiakehtiv>

Üksvärav, R. (2003). *Organisatsioon ja juhtimine*. Tallinna Tehnikaülikool.

Lisa 1. AS Hoolekandeteenuste struktuur

Lisa 2. Peokava

KELL	PEALKIRI	KOMMENTAAR	FONO/BÄND
	AVAPLOKK		
14.00.00	Rongkäik		mängib Henrik Hinrikuse pala
14.20.00	Hümn	Eeslaulja Karl-Vahur Vingisaar (Viljandi Mk)	Bänd
14.22.30	Sõnavõttud	Kõne peavad Viljandi linnapea Madis Timpson (kohapeal) ja sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo (video teel)	
14.29.00	Kui mina hakkan laulemaie	Eeslaulja - Kelly Veinberg (Viljandi Mk); toimub tule süütamine	a capella
	KOORIPLOKK		
14.32.30	Laul Põhjamaast	Dirigendi puldist laulab kooridele toetuseks kaasa Karl-Vahur Vingisaar (Viljandi Mk)	Bänd
14.35.30	Ukraina rahvaviis/Hällilaul	Eeslaulja - Kelly Veinberg (Viljandi Mk)	Bänd
14.38.00	Seitsme tuule poole	Eeslaulja Karl-Vahur Vingisaar (Viljandi Mk)	Bänd
14.42.00	Hea tuju laul	Eeslaulja - Birgit	Bänd
	KÜLALISPLOKK		
14.46.00	Nii täiuslik see	Birgit + koor	Bänd
14.50.00	Kingitus	Birgit + koor	Bänd
14.53.00	Lendame valguskiirusel	Birgit + koor	Bänd
14.57.00	Birgiti esinemisplokk	Birgit 3 laulu: Et uus saaks alguse Ma tean, et sa tead Me armastame Eestit	Bänd
	TANTSUPLOKK		
15.10.00	Sabatants		Fono
15.13.30	Kolonntants		Bänd

15.17.00	Mahlane		Fono
15.20.00	Nõianeitsi		Fono
15.23.00	Nellätants		Bänd
	TÄNUPLOKK		
15.25.00	Bändi esinemisplokk (2 tantsulugu)	Laulab ans A-5 (juhendaja M.Reimand) 1.Sinuga koos 2. Amarillo	Bänd
15.32.00	Osalejate, tegevusjuhendajate, koostööpartnerite ja tegijate tänamine		
15.42.00	Kollane päike	Kaasa laulavad Viljandi Mk laululapsed (juhendaja Kadi Ritsing) tantsijad platsil, lauljad piki lava serva. Võib kordamisele minna.	Bänd
15.48.00			Kokku 01.48.00

Lisa 3. Tegevuskava

Tegevus	Vastutaja	Veebr	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Sept
Registreerimisküsimustiku loomine	Monica								
Meeskonna loomine	Diana								
Kontseptsiooni loomine	Meeskond								
Esimese infokirja koostamine ja saatmine tegevusjuhendajatele	Monica								
Laulupeo repertuaari loomine	Maarika								
Tantsupeo repertuaari loomine	Liis								
Õppepäev	Diana			17.04					
Facebooki ürituse loomine	Kadri								
Teavitustöö sotsiaalmeedias	Kadri+Katrin								
Eelarve koostamine (algne)	Diana+Reet								
Tegeliku eelarve kinnitamine	Diana+Reet								
KULKA projekti tähtaeg	Diana	20.02							
Viljandi linnavalitsuse projekti tähtaeg	Diana				1.05				
Fotograaf alale	Diana								
Vabatahtlike leidmine	Diana+Kadi								
Tehniliste vajaduste kaardistamine	Mihkel								
Tehnika broneerimine ja kinnitamine (varudega)	Mihkel								
Videomeeskonna kokkulepe	Mihkel								
Viipekeele tõlkidega kokkulepe	Diana								
Lõplik kokkulepe turvafirmaga	Diana								
Lõplik kokkulepe Punase Ristiga	Diana								
Platsi viidamajandus + logistika	Diana+Monica								
Avaliku ürituse luba	Diana								
EAÜ leping	Diana								
Reklaammaterjali koostamine ja levitamine	Katrin								
Pressiteadete koostamine	Katrin								
Plakatite, kaelakaartide disainimine	Kadi								
Prakatite, kaelakaartide trükk	Diana								
Plakatite laialijaotamine	Diana								
Peo ala ettevalmistamine, lavaehitus ja kujundamine	Meeskond							4.08	
XI erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu	Meeskond							5.08	
Partnerite tänamine	Diana								
Meeskonna kokkuvõtted	Meeskond								
Järelturundus	Katrin								
Aruandlus	Diana								

Lisa 4. Eelarve

KULUD				
Programmikulud				
Kululiik	Summa (km-ga)	Täitmine	Märkused	Teenuse pakkuja
Peaesineja tasu	€1,000.00	€1,000.00		arvega (Birgit)
Saatebändi töötasu	€1,350.00	€1,350.00		Themuri + bändiliikmed arvetega
Päevajuhi töötasu	€900.00	€868.00		kasunduslepinguga (Katrin Viirpalu)
Viipekeele tõlge	€625.00	€625.00		arvega (Viipekeeletoolkide OÜ)
Kirjeldustõlge + tehnika rent	€1,500.00	-	ei mahtunud eelarvesse	
Autorikaitse	€50.00	€56.00		arvega
	€5,425.00	€3,899.00		
Turunduskulud				
Kululiik	Summa (km-ga)	Täitmine	Märkused	Teenuse pakkuja
Plakati, kutse, kaelakaardi ja bänneri kujundamine	€120.00	€120.00		arvega (Art Uuf OÜ)
Sakala reklaam	€250.00	-	saatsime vaid pressiteate	
Plakatite trükk	€70.00	€66.60		arvega (Hetika OÜ)
Kaelakaartide trükk	€150.00	€114.00		arvega (Hetika OÜ)
Reklaam Viljandi linna ekraanil	€216.00	-	ei mahtunud eelarvesse	
Facebooki tasuline reklaam	€50.00	-	ei läinud vaja	
Kutsed	€50.00	-	saatsime kutsed elektrooniliselt	
	€906.00	€300.60		
Tehnika ja peopaiga kulud				
Kululiik	Summa (km-ga)	Täitmine (km-ga)	Märkused	Teenuse pakkuja
Viljandi lauluväljaku rent	€1,470.00	€1,470.00	Viljandi linna toetus	
Helitehnika rent	€4,913.00	€5,090.27	LED ekraan + poodiumid hinna sees	arvega (Heliart)
Videotehnika ja -meeskonna tasu	€1,440.00	€1,440.00		arvega (AVM productions)
Lavadekoratsioon	€300.00	€150.00		
Punane rist	€100.00	€120.00		
Mehitatud G4S valve (15 €/h)	€432.00	€432.00		
Valikaimlate rent (5 tk)	€674.00	€674.00		
Laada telgid + õllemoöbli rent	€744.00	€840.00		
Poodiumite rent	€200.00	€0.00		lisandub helitehnika rendile
	€10,273.00	€10,216.27		
Meeskonna kulud				
Kululiik	Summa (km-ga)	Täitmine	Märkused	Teenuse pakkuja
Põhimeeskonna töötasud	€4,549.00	€4,549.00	Diana Tiits, Monica Sasi, Maarika Reimand, Liis Maria Kaabel, Kadi Remann	Kasunduslepingutega
Tehnikajuhi töötasu	€500.00	€500.00	Mihkel Viinalass	Arvega
Fotograafi töötasu	€250.00	€250.00	Annika Vihmann	Arvega
	€5,299.00	€5,299.00		
Muud kulud				
Kululiik	Summa (km-ga)	Täitmine	Märkused	Teenuse pakkuja
Meened	€200.00	€64.35	Diana tšekid	
Platsi olme (viidad, prühikotid, sildid)	€100.00	€46.61	Diana tšekid	
Backstage toit ja jook	€100.00	€50.33	Diana tšekid	
Kontoritarbed	€25.00	€7.65	Diana tšekid	
Ettevalmistuste/meeskonna transport	€300.00	€97.60	Diana tšekid	
	€725.00	€266.54		
	Planeeritav	Tegelik		
KOKKU:	€22,628.00	€19,981.41		
TULUD				
Allikas	Summa (km-ga)	Täitmine		
Hoolekandeteenused AS	€13,680.11	€14,321.41		
Viljandi linnavalitsus (rendivabastus)	€1,470.00	€1,470.00		
Sponsorlus (Cleveron)	€1,000.00	-		
Kulka	€5,287.89	€3,000.00		
Täiendavalt Viljandi linnalt augustis	€1,190.00	€1,190.00		
	Planeeritav	Tegelik		
KOKKU:	€22,628.00	€19,981.41		

Lisa 5. Riskianalüüs

Riski nimetus ja kirjeldus	T	M	Riski suurus (TxM)	Riski realiseerumise aeg	Riski realiseerumise koht	Riski vältivad või maandavad tegevused	Tegevus riski realiseerumisel	Vastutaja
Esinejate terviserike (näiteks kuuma-rabandus)	2	1	2	Nii kontserdi ajal kui proovides.	Viljandi lauluväljak (platsil, laval)	Palume osalejatel kanda peakatet ja tarbida ohtralt vett. Tuleb jälgida ja jaotada osalejate koormust ning võimaldada puhkeaega. Lisaks on meditsiiniline järelvalve kohapeal olemas.	Esmalt pakub Punane Rist kohapeal abi. Vajadusel korraldame kannatanule transpordi.	Projektijuht
Osalejate haldamine ebaõnnestub	1	3	3	Kontserdi ajal	Viljandi lauluväljak (platsil, laval)	Kaasame tegevusjuhendajaid, kes osalejaid juhendavad ja aitavad. Samuti püüame kommunikeerida juba varakult kõik planeeritud liikumised osalejatelening kontserdi eel enam midagi ei muuda.	Laulu- ja tantsujuhid jälgivad toimuvat, juhendavad pidevalt, sekkuvad ja abistavad tegevusjuhendajaid. Varasema kiirkorras väljaõppe saanud vabatahtlikud on väljaku läheduses olemas, juhiks kui laulu- ja tantsujuhtide suunamisest ei piisa.	Laulu- ja tantsujuhid, projektijuht.

Riski nimetus ja kirjeldus	T	M	Riski suurus (TxM)	Riski realiseerumise aeg	Riski realiseerumise koht	Riski vältivad või maandavad tegevused	Tegevus riski realiseerumisel	Vastutaja
Tehniline rike	1	3	3	Kontserdi ajal	Viljandi lauluväljak (laval)	Kasutusel on vaid nõuetele vastav tehnika. Kaasame spetsialistid, kel on olemas varutehnika võimalus.	Tehnika vea leidmine ja võimalusel parandamine, vajadusel asendamine tehnika.	Tehniline juht
Haljasala kahjustumine	2	1	2	Pärast kontserti	Viljandi lauluväljaku pargiala	Suhtleme linnavalitsuse haljastuse ja heakorraspetsialistiga, järgime spetsialistide poolt antud juhiseid, laadaala paigutame kõnnitee ääriole, et külalised murul ei kõnniks.	Teeme koostööd heakorraspetsialisti ja linnavalitsusega, et haljasala saaks taastatud.	Projektijuht, laada- ja söögiala pealikud.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Diana Tiits,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Erivajadusega inimeste laulu- ja tantsupidu 2022“, mille juhendajad on Eleri Helimets ja Marko Lõhmus, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Diana Tiits

11.05.2023